

Dokument ze zasedání

B9-0168/2024

8.3.2024

NÁVRH USNESENÍ

předložený na základě prohlášení místopředsedy Komise, vysokého
představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

v souladu s čl. 132 odst. 2 jednacího řádu

o užších vazbách mezi EU a Arménií a nutnosti mírové dohody mezi
Ázerbájdžánem a Arménií
(2024/2580(RSP))

**Anna Fotyga, Lars Patrick Berg, Witold Jan Waszczykowski, Adam
Bielan, Anna Zalewska, Beata Kempa, Jacek Saryusz-Wolski, Eugen
Jurzyca**
za skupinu ECR

Usnesení Evropského parlamentu o užších vazbách mezi EU a Arménií a nutnosti mírové dohody mezi Ázerbájdžánem a Arménií (2024/2580(RSP))

Evropský parlament,

- s ohledem na svá předchozí usnesení o Arménii a Ázerbájdžánu,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 28. února 2024 o provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky – výroční zpráva za rok 2023¹,
 - s ohledem na Dohodu o komplexním a posíleném partnerství mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii a jejich členskými státy na jedné straně a Arménskou republikou na straně druhé (dále jen „dohoda o komplexním a posíleném partnerství“)², která v plném rozsahu vstoupila v platnost dne 1. března 2021,
 - s ohledem na rozhodnutí Rady a Komise ze dne 31. května 1999 o uzavření Dohody o partnerství a spolupráci mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Ázerbájdžánskou republikou na straně druhé³ (dále jen „dohoda o partnerství a spolupráci mezi EU a Ázerbájdžánem“), platné od roku 1999,
 - s ohledem na výsledek pátého zasedání Rady partnerství EU–Arménie ze dne 13. února 2024,
 - s ohledem na společný pracovní dokument útvarů Komise ze dne 9. února 2024 nazvaný Zpráva o provádění partnerství s Arménií (SWD(2024))0041),
 - s ohledem na zahájení mise EU v Arménii (EUMA) dne 20. února 2023,
 - s ohledem na čl. 132 odst. 2 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že vztahy mezi EU a Arménií se zakládají na společných hodnotách, jako je demokracie, právní stát, lidská práva a základní svobody, a na společném zájmu, kterým je zapojení Arménie do hospodářských a politických reforem a regionální spolupráce, a to i v rámci Východního partnerství;
- B. vzhledem k tomu, že dne 13. února 2024 se v Bruselu konalo páté zasedání Rady partnerství EU–Arménie; vzhledem k tomu, že jednání potvrdilo vzájemný zájem a odhodlání EU a Arménie posílit a prohloubit vzájemné vztahy na základě společných hodnot;
- C. vzhledem k tomu, že se EU a Arménie rozhodly zahájit přípravu nového programu partnerství EU–Arménie, který stanoví ambicióznější společné priority pro všechny

¹ Přijaté texty, P9_TA(2024)0104.

² Úř. věst. L 23, 26.1.2018, s. 4.

³ Úř. věst. L 246, 17.9.1999, s. 1.

aspekty spolupráce;

- D. vzhledem k tomu, že Arménie prochází v posledních letech velkými politickými změnami a její vláda se navzdory značným problémům zavázala zajistit skutečně fungující demokratické instituce a využít dohodu o komplexním a posíleném partnerství jako plán reforem k modernizaci země;
- E. vzhledem k tomu, že Arménie dosáhla dalšího pokroku při provádění reforem v klíčových oblastech, jako je spravedlnost a právní stát a boj proti korupci; vzhledem k tomu, že Arménie rovněž dosáhla významného pokroku v oblasti vzdělávání, zdravotnictví, migrace a civilní ochrany;
- F. vzhledem k tomu, že Arménie vyjádřila svůj záměr dále rozvíjet a prohlubovat partnerství a spolupráci s EU, a to i prostřednictvím dvoustranných vztahů a v rámci regionální politiky Východního partnerství; vzhledem k tomu, že arménský projekt nazvaný Křížovatky míru poukazuje na význam regionální spolupráce a propojení; vzhledem k tomu, že dne 17. října 2023 v Evropském parlamentu předseda vlády Nikol Pašinjan uvedl, že Arménie je připravena přiblížit se Evropské unii;
- G. vzhledem k tomu, že EU a Arménie jednaly o možnostech zahájení dialogu o liberalizaci vízového režimu;
- H. vzhledem k tomu, že EU zůstává v zemi největším dárce a poskytuje významnou podporu v oblasti spravedlnosti, právního státu, boje proti korupci, vzdělávání a ekologické transformace;
- I. vzhledem k tomu, že ruská útočná válka proti Ukrajině má neblahé důsledky pro jižní Kavkaz a dále komplikuje bezpečnostní situaci v regionu; vzhledem k tomu, že se ukázalo, že údajná připravenost Ruska zaručit bezpečnost Arménie neexistuje; vzhledem k tomu, že Arménii se už podařilo oslabovat své vazby s Ruskem v oblasti bezpečnosti, neboť její účast v Ruskem vedené Organizaci smlouvy o kolektivní bezpečnosti (CSTO) byla zmrazena, ačkoli nadále zůstává v Euroasijské hospodářské unii;
- J. vzhledem k tomu, že dne 19. září 2023 zahájil Ázerbájdžán nevyprovokovanou vojenskou ofenzívu, jejímž cílem bylo prostřednictvím síly znovu získat kontrolu nad svým mezinárodně uznávaným územím Náhorního Karabachu, což skončilo odchodem arménskému obyvatelstva z tohoto území; vzhledem k tomu, že všechny státní instituce tzv. Náhornokarabašské republiky byly 1. ledna 2024 rozpuštěny; vzhledem k tomu, že obnovení nepřátelských akcí na jižním Kavkaze je důvodem k vážným obavám a vyžaduje aktivnější zapojení EU v regionu; vzhledem k tomu, že vyhlídky na normalizaci vztahů mezi Arménií a Ázerbájdžánem jsou i nadále křehké, a proto by EU měla podporovat a povzbuzovat obě strany na cestě k dosažení mírové dohody, mimo jiné tím, že jim nabídne perspektivu užší integrace s EU, pokud se tyto země pro tuto cestu rozhodnou;
- K. vzhledem k tomu, že ozbrojené konflikty mezi Arménií a Ázerbájdžánem měly katastrofální dopad na kulturní, náboženské a historické dědictví celého regionu, což vedlo k nucenému vysídlení obyvatel a zničení jejich kulturního dědictví;

- L. vzhledem k tomu, že dne 13. února 2024 Komise oznámila přidělení dalších 5,5 milionu EUR na humanitární pomoc Arménům vysídleným z oblasti Náhorního Karabachu, a to navíc k částce 12,2 milionu EUR oznámené v září 2023;
- M. vzhledem k tomu, že v Baku je údajně stále zadržováno více než 20 000 Arménů, kteří čekají na soud, přičemž se jedná většinou o civilisty a/nebo humanitární pracovníky;
- N. vzhledem k tomu, že trvalá normalizace vztahů mezi Arménií a Ázerbájdžánem vyžaduje ukončení veškerého násilí; vzhledem k tomu, že státní komise Ázerbájdžánu a Arménie pro vymezení vzájemných hranic se sešly již posedmé; vzhledem k tomu, že obě strany se rozhodly „co nejdříve“ uzavřít dohodu, která by měla představovat významný pokrok na cestě k podpisu mírové smlouvy; vzhledem k tomu, že tato dohoda by měla rovněž přispět k dlouhodobé stabilitě dvoustranných vztahů a celého regionu; vzhledem k tomu, že tohoto cíle lze dosáhnout pouze tehdy, pokud orgány Arménie a Ázerbájdžánu budou schopny zaručit mírové soužití a dodržování práv menšin;
- O. vzhledem k tomu, že dne 7. prosince 2023 vydaly Arménie a Ázerbájdžán společné prohlášení, v němž oznámily konkrétní opatření na budování důvěry, včetně propuštění 32 zadržovaných arménských vojáků a 2 ázerbájdžánských vojáků; vzhledem k tomu, že Ázerbájdžán stále zadržuje 23 arménských rukojmích, včetně bývalých vedoucích představitelů Náhorního Karabachu;
- P. vzhledem k tomu, že 13. února 2024 byli při ázerbájdžánském útoku na Nerkin Hand v provincii Sjunik zabiti čtyři arménští vojáci, což představuje nejostřejší eskalaci situace podél hranice za poslední měsíce;
- Q. vzhledem k tomu, že od prosince 2023 se uskutečnila řada dvoustranných jednání mezi Arménií a Ázerbájdžánem, včetně jednání na vysoké úrovni mezi předsedou vlády Arménie Nikolem Pašinjanem a prezidentem Ázerbájdžánu Ilhamem Alijevem v rámci Mnichovské bezpečnostní konference dne 17. února 2024; vzhledem k tomu, že oba představitelé prohlašují, že se dohodli na hlavních zásadách mírové smlouvy, neshodnou se však v řadě konkrétních otázek, včetně otevření dopravních spojů, vymezení a vytyčení hranic či toho, kdo by měl být zprostředkovatelem; vzhledem k tomu, že EU nabídla pomoc při jednáních mezi oběma stranami;
- R. vzhledem k tomu, že předchozí varování Parlamentu týkající se této situace nevedla k žádné významné změně politiky EU vůči Ázerbájdžánu; vzhledem k tomu, že po třech desetiletích diplomatických snah o budování míru ze strany Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, EU a dalších mezinárodních aktérů se nepodařilo Ázerbájdžán odradit od použití vojenské síly a najít mírové řešení konfliktu;
1. oceňuje pokrok, kterého Arménie dosáhla při provádění harmonogramu podle dohody o komplexním a posíleném partnerství; vyzývá členy Rady partnerství EU–Arménie, aby úzce spolupracovala na provádění současných a budoucích reforem;
 2. opakuje, že EU je odhodlána podporovat svrchovanost, demokracii a územní celistvost Arménie; je přesvědčen, že EU musí Arménii poskytnout ambiciózní plán spolupráce založený na modernizaci stávající dohody o komplexním a posíleném partnerství, která Arménii pevněji ukotví ve společenství západních demokracií a pomůže jí odblokovat

vztahy se sousedními zeměmi;

3. připomíná svou podporu demokraticky zvolené vládě Arménie; vítá prohlášení předsedy vlády Nikola Pašinjana, že se Arménie nenechá zatáhnout do nové války s Ázerbájdžánem, a jeho nedávné výzvy k obnovení mírových rozhovorů s Ázerbájdžánem na nejvyšší úrovni;
4. vítá skutečnost, že Arménie ratifikovala Římský statut Mezinárodního trestního soudu;
5. vybízí Evropskou unii, aby zahájila dialog mezi EU a Arménií o uvolnění vízového režimu, který podpoří mezilidské kontakty a přispěje k dalšímu provádění reforem;
6. oceňuje úlohu občanské společnosti při přechodu Arménie z postsovětského systému na demokracii západního typu a vybízí EU, aby dále podporovala úsilí arménského lidu o dosažení trvalých reforem v zemi, které budou založeny na právním státě a společných hodnotách;
7. vyzývá Komisi a Radu, aby zvážily možnosti udělení statusu kandidátské země Arménii s ohledem na její evropské ambice, po nichž by mělo následovat její vystoupení z Ruskem vedené Organizace Smlouvy o kolektivní bezpečnosti a Euroasijské hospodářské unie; vyzývá EU, aby navrhla opatření ke zmírnění důsledků tohoto rozhodnutí;
8. odsuzuje ruské vměšování do dění v Arménii, jehož cílem je šíření nepokojů, jakož i celkovou roli Ruska, které po desetiletí rozdmýchává konflikt a využívá jej k vlastním politickým cílům;
9. vyzývá mezinárodní společenství, aby Ázerbájdžánu pomohlo s odminováním Náhorního Karabachu, kde zůstalo 1,5 milionu nášlapných min, z nichž některé byly vyrobeny až v roce 2021; zdůrazňuje, že tyto miny jsou každý týden příčinou úmrtí a představují vážný problém pro hospodářský rozvoj, návrat vnitřně vysídlených osob, pro zemědělství a stavební a dopravní projekty;
10. znovu odsuzuje vojenské vpády Ázerbájdžánu na mezinárodně uznané území Arménie v posledních letech; opakuje svůj požadavek na stažení ázerbájdžánských vojsk z celého svrchovaného území Arménie a na propuštění všech nezákonně zadržovaných Arménů; odsuzuje nedávný útok na arménské vojáky v Nerkin Hand; zdůrazňuje, že otázky spojení Ázerbájdžánu s jeho exklávou Nachčivan by měly být řešeny při plném respektování svrchovanosti a územní celistvosti Arménie; připomíná, že potenciální řešení tohoto problému může vycházet ze stávajícího modelu oblasti Królewiec;
11. znovu odsuzuje předem naplánovaný a neoprávněný útok Ázerbájdžánu proti Arménům v Náhorním Karabachu a lidem, kteří v oblasti zůstali; vyzývá ázerbájdžánské orgány, aby umožnily bezpečný návrat arménského obyvatelstva do Náhorního Karabachu a poskytly pevné záruky ochrany jejich práv; požaduje ochranu arménského kulturního, historického a náboženského dědictví v Náhorním Karabachu v souladu s normami UNESCO a mezinárodními závazky Ázerbájdžánu;
12. zdůrazňuje právo arménských uprchlíků na návrat do Náhorního Karabachu; vítá skutečnost, že jejich domy jsou od jejich odchodu v září 2023 nadále chráněny

ázerbájdžánskou policií a že Baku oddaluje návrat ázerbájdžánských vnitřně vysídlených osob do Chankendi a dalších míst, která Arméni opustili v září 2023; vyzývá Baku, aby tuto ochranu posílilo a eliminovalo tak případy rabování; upozorňuje, že pokud se někteří Arméni rozhodnou nevrátit, musí být majetková práva oběma stranami spravedlivě vypořádána;

13. zdůrazňuje, že Arménie a Ázerbájdžán jsou nyní blíže než kdykoli předtím k podpisu mírové dohody, která může otevřít cestu k hospodářské a dopravní integraci Kavkazu, která pokračuje do Evropy na západě a do Střední Asie na východě;
14. vyjadřuje naději, že pokud bude brzy dosaženo trvalé mírové dohody, bude mít Arménie konečně možnost vymanit se z regionální izolace a navázat diplomatické vztahy s Tureckem a Ázerbájdžánem, a následně získat hospodářské a obchodní výhody plynoucí z integrace do regionu; vyzývá EU a její partnery, aby tento proces podpořili;
15. zdůrazňuje, že je třeba uzavřít komplexní mírovou dohodu mezi Arménií a Ázerbájdžánem; je přesvědčen, že skutečný dialog mezi Ázerbájdžánem a Arménií je jedinou udržitelnou cestou pokroku, a požaduje, aby EU a její členské státy toto úsilí, které musí zahrnovat vzájemné uznání územní celistvosti, záruky práv a bezpečnosti arménského obyvatelstva Náhorního Karabachu a propuštění zbývajících vězňů, včetně bývalých vůdců Náhorního Karabachu, stejně jako ukončení vykonstruovaných procesů proti nim, podpořily; zdůrazňuje, že předpokladem stability v sousedství je důstojný a trvalý mír v regionu, který zachovává svrchovanost, nezávislost a územní celistvost obou zemí; je znepokojen pokusy některých vůdců a regionálních mocností využít stávající situace způsobem, který by mohl ohrozit křehké vyhlídky na mír;
16. vyzývá civilní misi EU v Arménii (EUMA), aby pozorně sledovala vývoj bezpečnostní situace na místě, podávala Parlamentu transparentní zprávy a aktivně přispívala k úsilí o vyřešení konfliktu; vyzývá EU a její členské státy, aby posílily mandát mise EUMA, zvětšily její rozsah a prodloužily její trvání;
17. vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a Evropskou službu pro vnější činnost, aby dále podporovaly Arménii prostřednictvím Evropského mírového nástroje, zejména s cílem posílit její obranné schopnosti proti hybridním hrozbám, a rozšířit tak její bezpečnostní prostor mimo rámec Organizace Smlouvy o kolektivní bezpečnosti; vítá navázání politického dialogu a dialogu o otázkách bezpečnosti mezi EU a Arménií a jeho druhé zasedání dne 15. listopadu 2023; žádá, aby byly zavedeny pravidelné konzultace o bezpečnosti a obraně mezi Arménií a Evropskou unií, které by byly platformou pro řešení všech otázek souvisejících s bezpečností;
18. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Radě, Komisi, vládě a prezidentu Arménie, vládě a prezidentu Ázerbájdžánu, generální tajemnici Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, generální tajemnici Rady Evropy, generální ředitelce UNESCO a generálnímu tajemníkovi OSN.